

DOT NIJE BOT

portal DOT | 21 listopada, 2026

Zašto u eri umjetne inteligencije ljudsko znanje i odgovornost postaju važniji nego ikad?

Način na koji dolazimo do informacija i gradimo vlastito znanje danas je bitno drukčiji nego prije samo nekoliko godina. Umjesto pretraživanja brojnih izvora, čitanja stručne literature i provjeravanja različitih perspektiva, odgovore sve češće tražimo od alata umjetne inteligencije. Oni nam u nekoliko sekundi nude sažetke opsežnih studija, oblikuju tekst ili proizvode analizu koja djeluje vrlo uvjerljivo. Takve mogućnosti umjetne inteligencije naizgled olakšavaju rad i štede vrijeme, ali istodobno otvaraju brojna pitanja. Jedno od njih je - znamo li procijeniti koliko su dobiveni odgovori pouzdani?

Zamka uvjerljivosti i izvori

Najveća snaga suvremenih modela umjetne inteligencije ujedno je i njihova najveća zamka - odgovori odnosno tekstovi koje generiraju zvuče iznimno stručno i **samouvjereno**. Međutim, u tom procesu nedostaje nam uvid u put kojim je informacija stigla. Nedostaju nam informacije o autorstvu, na kojim se izvorima temelji dati odgovor te u kojem je kontekstu nastao.

U obrazovnom okruženju, ali i u širem društvenom kontekstu, to stvara rizik pri prihvaćanju "misli bez mislilaca" - tvrdnji iza kojih ne stoji nitko tko bi za njih odgovarao. Kada nam UI ponudi gotov zaključak, nismo dobili i jamstvo njegove točnosti. Zato digitalna pismenost danas više ne obuhvaća samo vještinu pronalaženja informacija, već prvenstveno sposobnost kritičkog vrednovanja istih.

Uloga čovjeka

Iako UI alati obrađuju vrlo velike količine podataka brzinom koju ljudski mozak ne može pratiti, krajnju odgovornost ima donosi čovjek. Tehnologija nema vlastitu intuiciju, etičku prosudbu niti može snositi pravnu i društvenu odgovornost za posljedice korištenja pogrešnih informacija.

Ljudska stručnost, urednička kontrola i pregled sadržaja donose dimenziju koju algoritam ne može replicirati - živo iskustvo, razumijevanje specifičnog društvenog konteksta i namjeru. Kada stručnjak ili stručnjakinja pišu ili recenziraju tekst, oni u njega ulažu svoje znanje, ali i personalizirani uvid nastao u radu s drugima. Urednički i autorizirani proces osigurava da sadržaj nije samo skup objedinjenih podataka, već pouzdana podloga za učenje i donošenje odluka.

Tehnologija kao alat, a ne prečac za razmišljanje

Postavljanje granice između onoga što treba prepustiti tehnologiji i onoga što mora ostati ljudsko ne znači odbacivanje umjetne inteligencije. Umjetna inteligencija može biti izvanredan asistent u rutinskim zadacima, obradi velikih skupova podataka i početnom strukturiranju ideja. Međutim, kada je riječ o obrazovanju, usvajanju temeljnih koncepta i oblikovanju stavova, takvi prečaci mogu oslabiti naše vlastito kritičko mišljenje.

Izvor i stručnost u eri umjetne inteligencije imaju veliku vrijednost. Što je jednostavnije stvoriti generički sadržaj, to je važnije imati pouzdana mjesta i platforme okupljene oko zajednice stručnjaka i stručnjakinja, gdje možemo provjeriti informacije i dobiti stvarni uvid u tehnologiju. Tehnologija nam može dati odgovor na gotovo svako pitanje, ali postavljanje pravih pitanja, razumijevanje šire slike i odgovornost za izrečeno i dalje ostaju isključivo ljudski zadatak.

Mjesto provjerenih informacija i autorske odgovornosti

Zbog toga portal DOT svoju ulogu vidi u osiguravanju prostora za provjerene informacije i sadržaj iza kojeg stoji autorska odgovornost. Više o našoj viziji, misiji i radu CARNET-a možete saznati na

poveznici [O nama](#).